

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน อำเภอเมืองลำพูน มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการศึกษา ดังนี้

รูปแบบการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง (Cross - sectional descriptive study) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน อำเภอเมืองลำพูน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ยกเว้นเขตเทศบาลเมืองลำพูน จำนวนทั้งสิ้น 1,719 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำหรับพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. “Determining Sample Size for Research Activities” Educational and Psychological Measurement (1970): 607-610. อ้างใน ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ (2529) จำนวน 317 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลากรายชื่อหมู่บ้านแบบไม่คืนที่ จำนวน 28 หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างเป็น คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านทุกคน ในบัญชีรายชื่อตามคำสั่งอำเภอเมืองลำพูน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สร้างจากการศึกษาข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะแบบสอบถามมีทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด โครงสร้างของแบบสอบถาม ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส และตำแหน่งในคณะกรรมการสตรีพัฒนาหมู่บ้าน มีข้อความทั้งหมด 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีข้อความทั้งหมด 14 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ข้อมูลประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก ได้แก่ อายุที่ดื่มครั้งแรก ชนิดของเครื่องดื่ม เหตุผลในการดื่ม บุคคลที่ดื่มด้วยครั้งแรก โอกาสที่ดื่ม และการดื่มในช่วง 1 ปี 1 เดือน และ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา มีข้อความจำนวน 4 ข้อ และข้อความย่อย จำนวน 4 ข้อ

2.2 ข้อมูลระดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้แบบคัดกรองภาวะความผิดปกติจากการดื่มแอลกอฮอล์ Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT) ของสาวิตรี อัยฉางค์กรชัย (2543) ที่พัฒนามาจากองค์การอนามัยโลก มีข้อความจำนวน 10 ข้อ (ดูแบบสอบถาม ภาคผนวก หน้า 68 - 70 ข้อ 12 - 21) ในแต่ละข้อความมีคะแนน ตั้งแต่ 0 - 4 คะแนน โดยค่าคะแนนรวมทั้งหมด จำนวน 40 คะแนน แต่ละข้อความมีคะแนน ดังนี้

ข้อความที่ ตัวเลือกตอบ (ค่าคะแนน)

12 1 2 3 4 (1) (2) (3) (4)

13-19 1 2 3 4 5 (0) (1) (2) (3) (4)

20-21 1 2 3 (0) (2) (4)

โดยกำหนดเกณฑ์ในการวัดการดื่มแอลกอฮอล์ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม (WHO, 1993)

1. กลุ่มดื่มแบบเสี่ยงน้อย (low-risk drinking) ค่าคะแนนรวม เท่ากับ 0 - 7 คะแนน
2. กลุ่มดื่มแบบเสี่ยง (hazardous drinking) ค่าคะแนนรวม เท่ากับ 8 - 15 คะแนน
3. กลุ่มดื่มแบบมีปัญหา (harmful drinking) ค่าคะแนนรวม เท่ากับ 16 - 19 คะแนน
4. กลุ่มดื่มแบบติด (alcohol dependence) ค่าคะแนนรวม ≥ 20 คะแนน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.1 ด้านสุขภาพ ได้แก่ อาการที่เคยเกิดขึ้นในขณะที่ดื่มหรือภายหลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาสุขภาพหรือโรคหรือเหตุการณ์ที่เกิด มีข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ และมีอาการหรือปัญหาสุขภาพหรือโรคหรือเหตุการณ์ จำนวน 15 ข้อ

3.2 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเป็นค่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ค่าใช้จ่ายด้านทรัพย์สินเสียหายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาด้านการทำงาน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ

3.3 ด้านสังคม ได้แก่ ความขัดแย้งกับผู้อื่น ปัญหาครอบครัว การกระทำผิดกฎหมาย และความเสียหายทางเพศ มีข้อคำถาม จำนวน 16 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ เพื่อรับคำแนะนำ และนำไปปรับปรุง
2. การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงในเนื้อหา ความครอบคลุม ความชัดเจนรายข้อ และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้ถูกต้อง ตรงประเด็น ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านอำเภอป่าซาง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อให้ข้อคิดเห็นในเรื่อง ความชัดเจนของคำถาม ความต่อเนื่อง การใช้ภาษา ตัวเล็ก คำชี้แจง ความยากง่าย และความเข้าใจ ของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามมีความสอดคล้องภายใน (Internal consistency)
4. แบบคัดกรอง AUDIT จากการทดสอบคุณสมบัติของ AUDIT ที่จุดตัดที่ 8 ขึ้นไป พบว่ามีค่าความไว (sensitivity) และความจำเพาะ (specificity) ในการวินิจฉัยการดื่มแบบเสี่ยง เท่ากับร้อยละ 96 และร้อยละ 98 และการดื่มแบบอันตราย เท่ากับ ร้อยละ 87 และ 81 (สาวิตรี อัมณางค์กรชัย, 2543)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือถึงสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลำพูน เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลรายชื่อคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน อำเภอเมืองลำพูน และขอความร่วมมือแจ้งให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ทราบ

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ประสานงานกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านที่ถูกคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอพบและนัดหมาย
- เข้าเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนัดหมาย ที่แจ้งวัตถุประสงค์และรายละเอียดแบบสอบถามพร้อมมอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างไปตอบอย่างอิสระ เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้น ขอรับแบบสอบถามคืน
- ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำไปบันทึกข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
- วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และเขียนรายงานการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม อัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามลักษณะของประชากร รูปแบบและระดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม